

[Økonomi- og arbejdsministeren.]

udvikling; der kræves større investeringer, og der kræves større eksport og valutaindtjening end i den foregående periode.

Jeg vil gerne benytte denne lejlighed til at advare mod den optimisme, der undertiden kommer til udtryk, når det hævdes, at de nye store årgange selv gennem egen efterspørgsel skaber den vareproduktion, der skal beskæftige dem. Dette forudsætter, at den økonomiske aktivitet i samfundet er så høj, at de unge hverken selv går arbejdsløse eller presser ældre medborgere ud i arbejdsløshed. Det forudsætter også, at de virksomheder, de skal arbejde i, forefindes med moderne teknisk udstyr — altså at investeringerne er fulgt med opad i takt med arbejdsstyrkens vækst. Endelig forudsætter det, at tilstrækkelig mange af de unge har fået en faglig uddannelse; ellers vil de ikke kunne bygge og udstyre de huse, de selv vil efterspørge, når de når op i alderen 23—25 år, og ej heller kunne medvirke tilstrækkeligt til at producere de eksportvarer, som skal tjene valuta hjem til de varer af udenlandsk oprindelse, de selv vil efterspørge. Med andre ord: for at de mange unge kan blive den store fordel for hele samfundet, som vi alle ønsker de skal blive, må en række forudsætninger opfyldes, der ikke bliver opfyldt automatisk.

Det punkt, hvor der i første række skal sættes ind, er uddannelsen. Lykkes det ikke at give et voksende antal unge en faglig uddannelse, vil arbejdsmarkedets sammensætning undergå en for hele samfundets økonomi meget uheldig udvikling.

Lad os som illustration tage en årgang drenge af den hidtidige størrelse på ca. 30 000. Af disse 30 000 drenge fik ca. 15 000 en faglig eller endnu mere videregående uddannelse. Ca. 6 000 opnåede varig beskæftigelse i landbruget; tilbage blev ca. 10 000 drenge, som blev ufaglærte arbejdere.

Stiger den årlige tilgang af drenge nu fra 30 000 til 40 000, og forudsætter vi, at der i landbruget ikke bliver varig beskæftigelse til flere end de 6 000, som hidtil har kunnet finde deres livsgerning der, vil det betyde — hvis heller ikke lærlingeantallet sættes op over de før nævnte 15 000 — at det antal drenge, hvis eneste erhvervs-

mæssige mulighed det er at blive arbejdsmænd, ufaglærte, fordobles, så at tilgangen til de ufaglærtes rækker i en årrække vil blive ikke 10 000, men det dobbelte, nemlig 20 000, om året.

Jeg har her nævnt som eksempel, hvorledes det går en årgang drenge. En gennemgang af udviklingen for en årgang piger vil vise noget ganske tilsvarende. Enhver kan se, hvad en sådan udvikling indebærer af farer, farer for beskæftigelsen og farer for hele erhvervslivets udvikling. Det vil betyde en skærpelse af den hidtidige uligevægt på arbejdsmarkedet — den uligevægt, vi kender så godt — hvor der på visse tider og steder har været knaphed på faglært arbejdskraft, men samtidig en meget betydelig ledighed blandt de ufaglærte, blandt arbejdsmændene.

Det mål, vi skal nå for at forebygge, at udviklingen tager en drejning i denne uheldige retning, jeg her har givet eksempler på, må være, at antallet af egentlige lærepladser i gennemsnit forøges med ca. en tredjedel, og at antallet af unge, der søger videregående uddannelse, øges endnu kraftigere. Hermed er vi tilbage ved det problem, det lige fremsatte lovforslag drejer sig om, nemlig lærlingene. Det gælder om at få lærlingetallet sat kraftigt i vejret, og stærke bestræbelser for at nå dette mål er da også allerede udfoldet.

Arbejdsmarkedskommissionen, der har haft til opgave at beskæftige sig hermed, har været af den opfattelse, at de store årganges uddannelsesproblem i håndværks-, industri-, handels- og kontorfacene principielt må søges løst indenfor mesterlærers rammer ved frivilligt samvirke mellem fagenes parter og kommissionen, således at fagenes selvstyre på den faglige uddannelses område bevares uændret. Kommissionen har derfor søgt problemerne løst ved direkte forhandling med samtlige fag. I langt de fleste tilfælde er det lykkedes ved forhandlingerne mellem kommissionen på den ene side og de implicerede parter, mestrenes og arbejdernes organisationer, på den anden side at nå frem til enighed om, hvilke mål der skulle sættes, for at lærlingetilgangen kunne blive sat så stærkt i vejret, at den kunne dække fagenes behov på længere sigt. Der er ved disse forhandlinger opnået enighed indenfor håndværks- og industri-